

Innhold

Forord	11
Kapittel 1	
Samfunnsfagenes fagdidaktikk	13
<i>Erik Ryen, Lise Granlund og Silje Førland Erdal</i>	
Innledning	13
Samfunnsfagene i skolen	14
Samfunnsfagenes utvikling	17
Samfunnsfagdidaktikk	21
Kapitlene i boken	23
Litteratur	26
Kapittel 2	
Muligheter og utfordringer i samfunnsfagenes møte med tverrfaglighet og dybdelæring	28
<i>Elin Sæther</i>	
Innledning	28
Dybdelæring	29
Del eller helhet?	31
Ulike former for tverrfaglighet	32
Grensetrøbbel: argumenter mot å gå på tvers	34
Tverrfaglighet i praksis	36
Avslutning	41
Litteratur	43

Kapittel 3**Valg av fagstoff og progresjon som didaktiske utfordringer i****samfunnsfag** ..... 44*Erik Ryen*

Innledning 44

Avgrensning og progresjon som forutsetninger
for dybdeløring 45

Prioritering og valg av fagstoff 47

Progresjon 51

Hvordan velge ut fagstoff og tilrettelegge for progresjon
i praksis? 58

Avslutning 64

Litteratur 65

Kapittel 4**Utforskning i samfunnsfagene: bakgrunn, kritikk****og tilnæringer** ..... 67*Lise Granlund*

Innledning 67

Utforskning er ikke noe nytt 68

Kritikk mot utforskende læring 70

Stillasbygging som sentral forutsetning for å lykkes 72

Ulike former for utforskning i samfunnsfagene 73

Avslutning 86

Litteratur 87

Kapittel 5**Demokratiløring i praksis – dialogbasert undervisning****i samfunnsfagene** ..... 92*Peter N. Aashamar*

Innledning 92

Dialogbasert undervisning og dialogtyper 94

To dialogbaserte tilnæringer til demokratiløring 96

Kristoffers arbeid med debatt som demokratiløring 100

Utgangspunkt for dialogbasert undervisning 101

Å tenke selv 101

Å tenke sammen 102

Debatt som demokratiløring 103

Læreren som debattleder	105
Hvordan avrunde en dialog?	107
Avslutning	108
Litteratur	110
Kapittel 6	
Kilder og kildegransking i samfunnsfag	113
<i>Karsten Korbøl</i>	
Innledning	113
Tre grunner til å lære kildegransking	114
Kildegransking i læreplanene	117
Elevers kildeforståelse	118
Strategier for undervisning	122
Avslutning	130
Litteratur	133
Kapittel 7	
Fire innfallsvinkler til undervisning om 22. juli-terroren	136
<i>Silje Førland Erdal og Lise Granlund</i>	
Innledning	136
Ubehagelig og vanskelig?	137
Harmoni- og konfliktperspektiver	138
Didaktiske innfallsvinkler i materialet	140
Potensielle spenninger og dilemmaer i undervisningen	146
Avslutning	151
Litteratur	153
Kapittel 8	
Arbeid med fagbegreper i samfunnsfag	156
<i>Nora Elise Hesby Mathé</i>	
Innledning	156
Hva slags fagbegreper finner vi i samfunnsfag?	157
Hva er begrepsforståelse?	159
Begreper som foranderlige, kontekstuelle og omstridte	163
Hvordan fremme begrepsforståelse i samfunnsfag?	165
Avslutning	170
Litteratur	172

Kapittel 9**Aktualisering og bruk av nyheter i samfunnsfag** ..... 173*Erik Ryen*

Innledning	173
Nyhetsvaner hos barn og ungdom	174
Aktualisering	175
Valg av nyhetssaker – det eksemplariske prinsipp	178
Nyheter i klasserommet	180
Å knytte en nyhetssak til læreplanmål	184
Avslutning	187
Litteratur	189

Kapittel 10**Samfunnsfag og unges politiske engasjement** ..... 191*Nora Elise Hesby Mathé*

Innledning	192
Unge menneskers forståelse av politikk og det politiske	193
Forskning på unges politiske engasjement	195
Ulike former for engasjement	196
Nye former for engasjement – et demokratisk problem?	199
Norske elevers kunnskap om demokrati og politikk	200
Elevers tillit til politikere og politiske institusjoner	201
Faktorer som har betydning for unges politiske deltakelse	202
Hvordan fremme elevenes (politiske) engasjement?	203
Avslutning	204
Litteratur	205

Kapittel 11**MiniStortinget – et rollespill om politikk** ..... 208*Eva Kosberg*

Innledning	208
Hva er rollespill?	209
Gjennomføring: MiniStortinget i praksis	211
Hvorfor rollespill?	220
Avslutning	224
Litteratur	238

Kapittel 12

Vurdering for læring i samfunnsfag 241

Eva Kosberg og Silje Førland Erdal

Innledning 241
 Vurdering for- og av læring 242
 Samfunnsfaglig kompetanse 244
 Skriftlig vurdering – den samfunnsfaglige fagartikkelen 247
 Muntlig vurdering – den samfunnsfaglige samtalen 254
 Avslutning 259
 Litteratur 262

Kapittel 13

**Samfunnsfag som arena for å undervise om
 og forebygge rasisme** 264

Silje Førland Erdal

Innleiing 264
 Rasisme som samfunnsfagleg tema 265
 Kva er rasisme? 266
 Å motverke rasisme gjennom undervisning og inkludering 270
 Avslutning 281
 Litteratur 282

Kapittel 14

**Kropp, kjønn og seksualitet: normkritiske perspektiver
 og samfunnsfagdidaktiske muligheter** 285

Christine Lillethun Norheim

Innledning 285
 Normer, normkritisk pedagogikk og interseksjonalitet 286
 Samfunnsdidaktiske muligheter med fagfornyelsen (LK20) 289
 Normer og normkritiske perspektiver knyttet til kropp 291
 Normer og normkritiske perspektiver knyttet til kjønn 294
 Normer og normkritiske perspektiver knyttet til seksualitet ... 299
 Seksuelle normer, grensesetting og seksuelle overgrep 303
 Avslutning 304
 Litteratur 305

Kapittel 15**Klasseledelse og utvikling av ytringsnormer i samfunnsfag . . . . . 310***Nora E.H. Mathé og Elin Sæther*

Innledning 310

Læringsteoretiske perspektiver på klasseledelse 312

Samfunnsfagdidaktiske perspektiver på klasseledelse 318

Klasseledelse og grenseoverskridende ytringer 320

Avslutning 322

Litteratur 323

Forfatterromtaler . . . . . 325**Stikkord 327**